Laudacja Profesora dr. hab. inż. Józefa Czaji

z okazji jubileuszu 45-lecia pracy zawodowej oraz 70-lecia urodzin

Wstęp

Mam wielki i zarazem bardzo zobowiązujący zaszczyt oraz dużą przyjemność, przedstawić sylwetkę Pana Profesora dr hab. inż. Józefa Czaji, z okazji obchodzonego przez niego jubileuszu 70-lecia urodzin i 45-lecia pracy zawodowej. Wzruszenie moje jest tym większe, że cała moja dotychczasowa praca w Akademii Górniczo-Hutniczej, jak również rozwój naukowy – odbywały się pod okiem Dostojnego Jubilata. Obchodzony jubileusz był połączony z konferencją naukową, która odbyła się 26 września 2013 roku w ośrodku Zielony Dół w Krakowie, a której głównym organizatorem była Katedra Geomatyki AGH w Krakowie. Uroczystość tę zaszczycili m.in.: dr inż. Kazimierz Bujakowski – Główny Geodeta Kraju oraz Prezes Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii, prof. Zbigniew Kąkol – Prorektor ds. Nauki, prof. Stanisław Gruszczyński – Dziekan Wydziału Geodezji Górniczej i Inżynierii Środowiska, prof. Sabina Źróbek – kierownik Katedry Gospodarki Nieruchomościami i Rozwoju Regionalnego Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego (UWM) w Olsztynie oraz Prezes Towarzystwa Naukowego Nieruchomości, prof. Ryszard Źróbek – Kierownik Katedry Zasobów Nieruchomości UWM, dr hab. inż. Radosław Wiśniewski, prof. UWM – Dziekan Wydziału Geodezji i Gospodarki Przestrzennej UWM, prof. Karol Noga z Katedry Geodezji Rolnej, Katastru i Fotogrametrii Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie, dr hab. inż. Elżbieta Bielecka, prof. WAT, z Wydziału Inżynierii Lądowej i Geodezji Wojskowej Akademii Technicznej, dr hab. inż. Katarzyna Sobolewska Mikulska, prof. PW, kierownik Zakładu Katastru i Gospodarki Nieruchomościami na Wydziale Geodezji i Kartografii Politechniki Warszawskiej, Prodziekani i Kierownicy Katedr WGGiIŚ AGH, Zarządy Towarzystwa Naukowego Nieruchomości oraz Towarzystwa Naukowego im. Stanisława Staszica, pracownicy Wydziału Geodezji Górniczej i Inżynierii Środowiska, a w szczególności Katedry Geomatyki AGH w Krakowie oraz najbliższa rodzina Dostojnego Jubilata.

Życiorys zawodowy

Pan Profesor Józef Czaja urodził się 19 marca 1943 roku w Szkodnej, w województwie rzeszowskim. Jest absolwentem Wydziału Geodezji Górniczej AGH, w specjalności geodezja inżynieryjna i miejska. W pierwszym okresie pracy naukowo-badawczej, swoje zainteresowania kierował na zagadnienia związane z geodezją inżynieryjno-przemysłową. Jeszcze w czasie studiów dodatkowo pogłębiał swoją wiedzę z fizyki i matematyki. Podczas pracy na stanowisku asystenta, uczęszczał na wykłady dla pracowników naukowych z wybranych działów matematyki (analizy tensorowej, teorii potencjału i statystyki matematycznej). W miarę indywidualnych studiów w zakresie mechaniki ciała stałego i mechaniki budowli, zainteresowania naukowe poszerzyły się o zagadnienia geodezyjnych pomiarów przemieszczeń i odkształceń. Owocem tego było opublikowanie szeregu prac o charakterze poznawczym w kwartalniku naukowym Geodezja i Kartografia oraz praca doktorska, obroniona w 1972 roku na podstawie rozprawy pt. „Badanie zmian położenia i kształtu budowli w oparciu o interpretację wektorowego pola przemieszczeń wyznaczonego na podstawie okresowych pomiarów geodezyjnych"; praca nagrodzona nagrodą Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki.

fot. dr Agnieszka Konstanty

Po doktoracie swoje zainteresowania naukowe jubilat skierował głównie na metodę elementów skończonych, gdyż w tej metodzie widział możliwość przejścia z obserwowanych geodezyjnie przemieszczeń punktów obiektu na naprężenia i siły występujące w badanych budowlach. Zagadnienia te stanowiły przedmiot Jego rozprawy habilitacyjnej, opublikowanej zaledwie 3 lata po doktoracie, w 1975 roku, pt. „Wyznaczanie przemieszczeń i odkształceń powłok cienkościennych w krzywoliniowych układach współrzędnych na podstawie okresowych pomiarów geodezyjnych oraz próba analizy stanu naprężeń w tych powłokach". Stopień naukowy doktora habilitowanego uzyskał w tymże roku na Wydziale Geodezji Górniczej AGH. W 1985 roku Jubilat uzyskał tytuł profesora nadzwyczajnego i został powołany na stanowisko profesora.

fot. dr Agnieszka Konstanty

W ramach ścisłej współpracy z przemysłem, profesor Józef Czaja opracował i opublikował wiele metod geodezyjnych pomiarów kontrolnych budowli przemysłowych, które stanowiły podstawę do napisania wytycznych technologicznych, jak również dwóch podręczników z geodezji inżynieryjno-przemysłowej. Był naukowym konsultantem w zakresie prac geodezyjnych w Hucie Sendzimira, Hucie Katowice, Zakładach Chemicznych w Policach i elektrowni w Kozienicach.

Jako samodzielny pracownik naukowy prof. J. Czaja opublikował kilka prac o charakterze podstawowym, dotyczących wskaźników niedokładności sieci geodezyjnych i stałości ich punktów. Rozwinięcie tez tych prac było przedmiotem 6 dysertacji doktorskich, w których pełnił rolę promotora.

fot. dr Agnieszka Konstanty

W latach 1986–1995 swoje badania naukowe skierował na zastosowanie modeli statystycznych w informacji o terenie. Twórcze rozwiązania w tym zakresie, osiągnięte w ramach realizacji grantu KBN, stały się podstawą do napisania podręcznika pt. „Metody statystyczne w informacji o terenie", który stał się sztandarową pozycją w zdobywaniu wiedzy z zakresu rachunku wyrównawczego dla wielu pokoleń studentów Wydziału Geodezji Górniczej i Inżynierii Środowiska.

Profesor Józef Czaja ma bardzo duże zasługi dla rozwoju macierzystego wydziału AGH. Wiąże się to z pełnieniem w dwóch kadencjach (1981–1984 oraz 1987–1990) funkcji dziekana wydziału, a także Kierownika Katedry Informacji o Terenie, przekształconej w 2007 roku w Katedrę Geomatyki. Jako dziekan prof. Józef Czaja wyróżniał się inwencją, aktywnością i zaangażowaniem w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych i naukowych wydziału. Dał się poznać, jako człowiek życzliwy wobec kolegów, współpracowników i studentów.

W 1992 roku Jubilat został powołany na stanowisko profesora zwyczajnego. Od tego roku poszerzył swoje zainteresowania naukowe o rzeczoznawstwo majątkowe. W ramach tej specjalizacji opracował nowe procedury szacowania wartości nieruchomości majątkowych oraz przedsiębiorstw, jak również dwa oryginalne programy komputerowe: System Wyceny Nieruchomości Majątkowych oraz System Aktualizacji Opłat. W 1993 roku profesor uzyskał uprawnienia zawodowe w zakresie szacowania nieruchomości, a w 1994 roku – uprawnienia zawodowe w dziedzinie geodezji i kartografii. W latach 2006–2010 był konsultantem naukowym Związku Banków Polskich. W ramach tej współpracy opracował algorytmy do systemu komputerowego AMRON, który jest głównym narzędziem do analizy ryzyka kredytowego ZBP.

Profesor Józef Czaja jest wybitnym specjalistą w dyscyplinie geodezja i kartografia. Jest członkiem Komitetu Geodezji PAN (w latach 1985–1991 przewodniczył Sekcji Geodezji Przemysłowej Komitetu Geodezji PAN), członkiem Rady Programowej Towarzystwa Naukowego Nieruchomości, członkiem Komitetu Naukowego Kwartalnika Finansowego ZBP w Warszawie, przewodniczącym Komitetu Redakcyjnego kwartalnika naukowego PWSTE w Jarosławiu „Geomatyka i Inżynieria" oraz Rzeczoznawcą Majątkowym.

Osiągnięciami Pana Profesora Józefa Czaji można by obdzielić kilka osób. Trudno je tutaj wszystkie wymienić szczegółowo. Dorobek naukowo-badawczy Jubilata przed uzyskaniem stopnia naukowego doktora habilitowanego składa się z 6 oryginalnych opublikowanych prac twórczych oraz 6 innych publikacji, na które składają się referaty konferencyjne oraz opracowanie na zlecenie Głównego Urzędu Geodezji w Warszawie. Po uzyskaniu stopnia doktora habilitowanego Jubilat opublikował 20 oryginalnych prac twórczych oraz 5 książek. Natomiast po uzyskaniu tytułu profesora, zbiór prac oryginalnych składa się, jak dotychczas, z 58 pozycji oraz z 18 pozycji książkowych.

Informację nt. prowadzonych przedmiotów w ramach działalności dydaktycznej można podzielić na czas przed rokiem 1985 i po tej dacie. Wynika to ze zmiany obszaru zainteresowań profesora z zagadnień dotyczących geodezji inżynieryjno-przemysłowej na zagadnienia związane z wyceną nieruchomości, probabilistyką i statystyką matematyczną. W pierwszym okresie pracy dydaktycznej Jubilat prowadził zajęcia z następujących przedmiotów: geodezja inżynieryjna, geodezja przemysłowa, geometryczna interpretacja wyników pomiarów, pomiary przemieszczeń i odkształceń oraz metody statystyczne opracowania wyników pomiaru. Natomiast od 1985 roku prowadzi zajęcia z zakresu: wyceny nieruchomości majątkowych, powszechnej taksacji nieruchomości, modeli statystycznych w informacji o terenie, probabilistyki i statystyki w wycenie nieruchomości, kartometrycznej i numerycznej informacji o terenie oraz metod wyceny przedsiębiorstw. W ramach działalności dydaktycznej prof. Józef Czaja wypromował około 560 prac magisterskich, z których część uzyskała wyróżnienia lub nagrody ogólnokrajowe. Profesor był również organizatorem studiów podyplomowych o różnym profilu (z zakresu geodezji przemysłowej i inżynieryjnej oraz szacowania nieruchomości) oraz brał udział w opracowywaniu nowych planów studiów.

Zajęcia prowadzone przez prof. Józefa Czaję na studiach inżynierskich, magisterskich, podyplomowych i doktoranckich są na wysokim poziomie merytorycznym, a jednocześnie znajdują duże zainteresowanie i uznanie wśród studentów. Dowodem tego jest przyznawanie przez szereg lat Panu Profesorowi dyplomu wyróżniającego się nauczyciela akademickiego.

Warto w tym miejscu wyszczególnić znaczące osiągnięcie jubilata, jakim niewątpliwie były organizacja i kierowanie od początku jej istnienia, czyli od roku 1992 – Katedrą Informacji o Terenie, dla której profesor Józef Czaja sformułował profil badawczy i dydaktyczny. W ramach działalności Katedry została uruchomiona nowa specjalność studiów magisterskich: szacowanie nieruchomości i kataster oraz został opracowany dla niej szczegółowy program dydaktyczny, który poszerzony pozwolił w roku akademickim 2009/2010 zmienić nazwę specjalności na: gospodarka nieruchomościami i kataster. Była to niewątpliwie odpowiedź

na bieżące zapotrzebowanie rynku edukacyjnego.

Na bazie Katedry Informacji o Terenie i Katedry Geodezji i Kartografii została utworzona w 2007 roku, według koncepcji Pana Profesora, Katedra Geomatyki. Jako kierownik nowej katedry, prof. J. Czaja opracował dla niej tematy badań statutowych oraz profil i program kształcenia studentów na nowej specjalności o nazwie geomatyka. Inicjatywy te wymagały stworzenia siatek godzin i ramowych programów nauczania dla nowych specjalności. Warto podkreślić, że spotkało się to z bardzo pozytywną odpowiedzią studentów, którzy w znacznej liczbie wybierają te właśnie kierunki swojej edukacji. Pod szyldem Katedry Geomatyki Jubilat wypromował 6 doktorów habilitowanych, a w chwili obecnej inspiruje dwóch kandydatów do przewodu habilitacyjnego.

Podsumowanie dorobku, działalność organizacyjna, nagrody

Podsumowując dorobek naukowy i dydaktyczny można wyliczyć, iż Pan Profesor Józef Czaja jest autorem 90 opublikowanych prac naukowych i 24 podręczników w dyscyplinie geodezja i kartografia oraz 58 ekspertyz naukowych. Funkcję promotora pełnił w 15 przewodach doktorskich, a przy 15 doktoratach i w 9 przewodach habilitacyjnych występował jako recenzent. Opracował 12 opinii wniosków do tytułu profesora oraz 3 opinie wniosków na stanowisko profesora zwyczajnego.

Profesor Józef Czaja, dzięki swoim osiągnięciom i działalności, zyskał i ugruntował sobie wysoką pozycję w środowisku naukowym polskich geodetów i rzeczoznawców majątkowych. Wyrazem tego są między innymi zlecane recenzje, członkostwo w organizacjach naukowych oraz udział w organizowaniu życia naukowego w Polsce. Za działalność dydaktyczno-wychowawczą i organizacyjną prof. J. Czaja był nagradzany wieloma nagrodami Rektora AGH i wyróżniany dyplomami. Za działalność naukowo-badawczą, Jubilat otrzymał dwukrotnie nagrodę Ministra Edukacji oraz nagrodę PAN. Szczegółowa lista nagród i odznaczeń przedstawia się następująco:

- 1979 – Srebrna odznaka za Zasługi w dziedzinie Geodezji i Kartografii Ministra Administracji Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska,
- 1973 – Nagroda Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki – indywidualna stopnia III, za szczególne osiągnięcia w dziedzinie badań naukowych,
- 1979, 1980 – zespołowe Nagrody Prezesa Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii za wybitne osiągnięcia naukowe i techniczne w dziedzinie geodezji i kartografii,
- 1982 – Nagroda VII Wydziału Polskiej Akademii Nauk za osiągnięcia w dziedzinie geodezji,
- 17 Nagród Rektora Akademii Górniczo-Hutniczej za działalność naukową i dydaktyczną,
- 1986 – Złota odznaka za Zasługi w dziedzinie Geodezji i Kartografii,
- 1987 – Medal Komisji Edukacji Narodowej,
- 1988 – Złota Odznaka Zasłużonemu w Rozwoju Województwa Katowickiego,
- 1989 – Złoty Krzyż Zasługi,
- 1995 – Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski,
- 2003 – Nagroda Ministra Edukacji Narodowej i Sportu,

fot. dr Agnieszka Konstanty

- oraz Złota odznaka za Zasługi w dziedzinie Geodezji i Kartografii wręczona podczas uroczystości jubileuszowych w dniu 26 września 2013 roku przez dr inż. Kazimierza Bujakowskiego, Głównego Geodetę Kraju.

Osobiste refleksje i sport

Pozwolę sobie podzielić się również kilkoma osobistymi refleksjami. Współpraca z Panem Profesorem była i jest dla mnie niezwykle twórcza, inspirująca, mobilizująca, a zarazem uspakajająca. Pamiętam, jak niejednokrotnie – zwłaszcza w pierwszych latach studiów doktoranckich i pracy w AGH – przychodziłam do Pana Profesora na konsultacje zaniepokojona problemami, które napotykałam w swoich badaniach i jak Pan Profesor pomagał mi spokojnie i z dystansem na nie spojrzeć w twórczej, racjonalnej dyskusji, mającej na celu znalezienie najlepszego rozwiązania. Chciałabym w tym miejscu serdecznie podziękować za ten spokój, który się mi udzielał i pomagał wyjść z najtrudniejszych naukowych „opresji".

Na koniec chciałabym jeszcze choć w kilku słowach wspomnieć o pozanaukowych aktywnościach Czcigodnego Jubilata. Pan Profesor jest również aktywnym miłośnikiem sportu, głównie narciarstwa i tenisa ziemnego, jak również górskich wędrówek. Jest czynnym instruktorem narciarstwa zjazdowego.

Myślę, że warto w tym miejscu dodać również inne spostrzeżenie, które znacząco charakteryzuje osobę Dostojnego Jubilata. Mam na myśli wielką umiejętność intensywnego skoncentrowania się na bieżącym działaniu, co pozwala w optymalny sposób wykorzystać czas. Wielokrotnie przez te kilkanaście lat znajomości z Panem Profesorem, podziwiałam pełne oddzielenie zaangażowania w sprawy zawodowe i np. w rekreację sportową. Proszę wybaczyć banalność określenia: Pan Profesor jak pracuje, to na 100 proc. i odpoczywa również podobnie. Również szybkość załatwiania bieżących spraw, bez zbędnej zwłoki i wchodzenia w drugorzędne szczegóły zawsze mi imponowała.

Na zakończenie trzeba podkreślić, że Pan Profesor Józef Czaja swoim stylem pracy narzuca standardy i dobre wzorce poziomu i stylu pracy naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej, z uwzględnieniem jakże ważnych elementów etyki zawodowej, takich jak punktualność, czy podstawowa solidność w prowadzeniu zajęć dydaktycznych i badań naukowych.

Panie Profesorze, dziękujemy za wszelką pomoc, owocne kierownictwo, życzliwość i mobilizację. Liczymy na dalszą owocną współpracę.

dr hab. inż. Anna Barańska
Katedra Geomatyki , WGGIOŚ